

Skolemiljøtiltak – kommunalt beredskapsteam mot mobbing

Beredskapsteam mot mobbing er et kommunalt eller fylkeskommunalt virkemiddel i arbeidet med komplekse og alvorlige mobbesaker i barnehager og skoler.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 17.09.2018

Veilederen er laget på bakgrunn av sluttrapporten "Beredskapsteam mot mobbing, samarbeid mellom voksne" utarbeidet av KS og FUG i 2016.

Innhold

Hva er beredskapsteam mot mobbing?

Forankring i kommunen

Organisering av beredskapsteamet

- Sammensetning av beredskapsteamet
- Plassering i kommunen
- Teamets myndighet

Hvem kan be om bistand?

Organisering av arbeidet i teamet

Taushets- og samhandlingsregler

Eksempel fra Råde kommune - dialogbasert møteform

Hva er beredskapsteam mot mobbing?

Et beredskapsteam mot mobbing er et kommunalt tverrfaglig team som skal bistå offentlige og private barnehager og skoler i deres arbeid med komplekse og alvorlige mobbesaker som involverer barn og elever. Teamet skal ikke overta sakene fra barnehagene og skolene. Teamet skal bistå barnehager og skoler i situasjoner der

- barn, elever og foreldre opplever at de ikke får den hjelp og støtte de trenger eller har rett til av barnehagen eller skolen sin
- barn, elever, foreldre, barnehager og skoler opplever at løsningen på mobbeproblematikken ligger utenfor barnehagens eller skolens myndighet

Beredskapsteamets arbeid skal sees i sammenheng med aktivitetsplikten og skal ikke erstatte det forebyggende arbeidet og barnehagens og skolens arbeid med å stoppe mobbing.

Det er skolen selv som har ansvaret for å oppfylle aktivitetsplikten og lage aktivitetsplaner. Beredskapsteamet kan være en viktig hjelp for skolene når de skal fastsette tiltak i en elevs aktivitetsplan.

[Les mer om aktivitetsplikten](#)

For barnehageområdet skal beredskapsteamets oppgaver og arbeid ses i sammenheng med [rammeplan for barnehagen](#).

Det er viktig at skoler og barnehager er klar over sitt ansvar opp mot gjeldende regelverk, når det gjelder tema som taushetsplikt og innsyn, involvertes rett til å bli hørt og hensynet til barnets beste.

[Les mer om hvordan du ivaretar barnets beste i saksbehandlingen](#)

Forankring i kommunen

Opprettelsen av et beredskapsteam bør forankres på øverste administrative nivå i kommunen. Kommunen bør også vurdere å behandle opprettelsen av beredskapsteamet politisk.

Myndighet og ressurser

Et beredskapsteam som skal gå inn i vanskelige og gjerne langvarige mobbesaker, må ha legitimitet, ryggdekning og handlingsrom i kommunen. Dette er viktig både for å kunne foreslå og gjennomføre tiltak. Før teamet går inn i vanskelige saker, må det ha oversikt over hvilken myndighet det har og hvilke ressurser det rår over. Teamet kan ikke bruke tid og ressurser på å avklare hvilke ansatte som skal omprioritere arbeidsoppgavene sine, hvem sin arbeidstid og kompetanse som kan brukes og hva de har lov til å

bestemme.

Tillit er viktig

Forankringen er viktig også fordi beredskapsteamet kan foreslå løsninger som får konsekvenser for andre. Hvis kommunen har en lærer som er svært dyktig i klasseledelse, kan det være spørsmål om å flytte vedkommende til en annen klasse eller skole for en periode. Dette kan føre til uro hos andre elever og foreldre. Forankringen skal sikre at teamet har støtte og tillit til sitt arbeid i kommunens øverste ledelse.

Organisering av beredskapsteamet

Sammensetning av beredskapsteamet

Beredskapsteamet er en del av kommunens måte å håndtere mobbesaker på. Det vil si at de er en del av kommunens saksbehandling.

Beredskapsteamet skal derfor være satt sammen av kommunens egne ansatte i egne stillinger og virksomheter. Det skal legges vekt på tverrfaglig og tverretattlig samarbeid. Medlemmene tar med seg sin kompetanse og sitt nettverk inn i teamet. Rutiner for medlemskapet i beredskapsteamet er lagt inn i de jobbene de allerede har.

Teamet bør ikke være for stort

En mulighet er å ha et lite, fast team og et utvidet team som kalles inn ved behov. En kombinasjon av faglig kompetanse og lederkompetanse er hensiktsmessig. Dersom teamet skal behandle saker både i barnehage og skole, er det viktig at det har tilgang til både barnehage- og skolefaglig kompetanse.

Eksempler på tjenester som kan inngå i teamet

- PPT
- Skolehelsetjenesten
- Kommunens sentrale administrasjon for barnehage, skole og oppvekst
- Barnevern
- Kommunepsykolog

Teamet bør ha en leder

Kommunen bør vurdere nøye om barnehagestyrere og rektorer skal være medlemmer av teamet eller ikke. De vil nemlig fort kunne komme i en vanskelig situasjon både i når det gjelder andre barnehagestyrere og rektorer, og dersom det oppstår situasjoner i egen barnehage eller skole.

Plassering i kommunen

Beredskapsteamet mot mobbing skal ikke være nye kommunale virksomheter eller kontorer.

Kommunene bør ta utgangspunkt i hvordan de er organisert, og ut i fra dette finne en hensiktsmessig plassering av beredskapsteamet i den kommunale organisasjonen.

Plassering av beredskapsteamet kan blant annet henge sammen med størrelsen på kommunens administrasjon, hvor mange styringsnivåer kommunen har og hvilken sammensetning teamet har.

Teamet kan for eksempel plasseres rett under rådmannen eller under en sektorleder, oppvekstsjef eller lignende.

Teamets myndighet

Det er viktig å avklare hvilken myndighet teamet skal ha slik at de kjenner sitt handlingsrom. Da unngår de å bruke unødvendig tid på avklaringer når de bistår i å løse konkrete mobbesaker.

Eksempler på avklaringsspørsmål

- Skal teamet ha myndighet til å instruere andre ansatte i kommunen?
- Hva kan teamet pålegge barnehager og skoler å gjøre i form av undersøkelser, tiltak og så videre?
- Skal teamet bare ha en rådgivende funksjon og skal denne rettes mot barnehager, skoler og eventuelle andre kommunale tjenester eller mot kommunens ledelse?
- Hvordan jobber teamet opp mot private barnehager og skoler?
- Hvilken rolle skal for eksempel helsesøster eller PPT ha?
- Hva bør barnehagen eller skolen selv håndtere?

Dersom teamet har myndighet, er det lederen som har denne. Myndigheten kan enten være en delegert myndighet i kraft av å være leder i beredskapsteamet, eller myndighet leder allerede har i kraft av sin stilling i kommunen, for eksempel som oppvekstsjef.

Tiden er en viktig faktor

Når mobbesaker har kommet til beredskapsteamet, er tiden en viktig faktor. Ofte må ulike tiltak ses i sammenheng. For en mest mulig effektiv gjennomføring av de samlede tiltakene uavhengig av hvilken tjeneste som har ansvar for dem, må myndighetsspørsmålet være avklart.

Hvem kan be om bistand?

Kommunene må avklare hvem som kan be om bistand fra beredskapsteamet.

Hvis foreldre og elever skal kunne be om bistand, er det viktig at de er klar over at det å be om bistand fra beredskapsteamet ikke erstatter retten til å melde saker til skolen eller til fylkesmannen.

Det er også mulig at alle kommunalt ansatte som er i direkte kontakt med barn kan henvende seg til teamet. Alle som arbeider i skolen skal varsle rektor ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et godt og trygt skolemiljø.

Rektor må vurdere alvorsgraden og plikten til å varsle skoleeier.

Organisering av arbeidet i teamet

Dersom beredskapsteamet går inn i en mobbesak, må det lykkes med å finne løsninger og følge opp til barnet eller eleven har det bra. Beredskapsteamet skal ikke overta sakene fra barnehagene og skole. Det er uansett barnehagene eller skolen som eier saken, som undersøker saken, iverksetter tiltak overfor barna og elevene, og som har ansvar for at den blir løst.

Når det gjelder generelle rutiner, bør kommunen

- vurdere om det skal etableres rutiner for hva barnehagen og skolen skal gjøre før de kontakter teamet
- avklare om henvendelser til beredskapsteamene kan skje både skriftlig og muntlig
- etablere faste rutiner for dokumentasjon (Alle referat, vedtak og innsamlet informasjon arkiveres. Dokumentasjonen bør følge barnet eller eleven. Teamet bør ikke ha eget arkiv.)
- fastsette om beredskapsteamet skal ha faste møtetider eller om det skal møtes når konkrete saker skal behandles
- lage et prosesskart som viser saksgangen i de to ulike scenariene som er skissert i innledningen

Eksempel på momenter i et prosesskart: Når barnehageforeldre kontakter teamet, hvilke kontaktpunkter skal det være mellom foreldre, barnehagen og teamet, hvilke møter skal avholdes, hvem skal være til stede på ulike møter, hvordan skal barnet involveres og så videre. Kommuniser gjerne prosesskartet til elever, foreldre og til ansatte i aktuelle tjenester. Tidsrammer bør inngå i prosesskartet.

Følgende må avklares både prinsipielt og i den enkelte sak:

- om det skal utpekes en kontaktperson for barnet/eleven. Denne personen velges ut i samråd med barnet eller eleven. Dette trenger ikke være en person fra beredskapsteamet. Kontaktpersonen skal/kan snakke med barnet og videreformidle samtalens innhold til teamet.
- foresattes rolle i å vurdere om og hvordan barnet/eleven skal delta i beredskapsteamets behandling av saken. Utgangspunktet er barnets beste og rett til medbestemmelse.
- involvering av foresatte slik at de blir bidragsytere i saken.

Beredskapsteamets kontaktinformasjon må være lett tilgjengelig både for barn, elever, foreldre og for barnehager og skoler, samt andre man ønsker skal kunne bruke teamet.

Informasjonen kan gis på

- kommunens hjemmeside.
- barnehagenes og skolenes hjemmesider.
- personalmøter
- foreldremøter/klasseforeldremøter/samarbeidsutvalg/elevråd/skolemiljøutvalg
- andre fora som anses hensiktsmessige

Taushets- og samhandlingsregler

Beredskapsteamet skal behandle saker om enkeltbarn og enkeltelever. Dette gjør medlemmene av teamet i egenskap av å være ansatt i kommunen med det ansvar og de plikter det innebærer. Sammensetningen av beredskapsteamet vil avgjøre hvilke taushets- og samhandlingsregler som gjelder. Reglene finnes i forvaltningsloven, de spesielle tjenestelovene og profesjonslovgivningen. Det er viktig at medlemmene i teamet kjenner til hverandres lovverk. Teamet skal arbeide til barnets og elevens beste. Det vil være hensiktsmessig å arbeide fram et system som kan utnytte mulighetene for samarbeid mellom de ulike etatene og de respektive lovverkene.

Når det gjelder forholdet til barna, elevene og familiene deres, er det viktig at teamet er tydelig på hvilke taushets- og samhandlingsregler som gjelder og konsekvensene av dem for arbeidet med å løse mobbesaken. Dette vil gi elever og foreldre muligheter til å gi et informert samtykke til at informasjon deles innad i teamet og til andre som er nødvendige for både å få et godt bilde av situasjonen og for å foreslå og gjennomføre adekvate tiltak.

Eksempel fra Råde kommune - dialogbasert møteform

Beredskapsteamene kan ha ulike arbeidsformer i konkrete saker. Rapporten fra prosjektet Beredskapsteam mot mobbing i regi av FUG og KS, har gode eksempler på hvordan slikt arbeid kan gjøres i kommunen. Ett av eksemplene gjengis nedenfor, i kortfattet utgave.

Utdanningsdirektoratet gjør oppmerksom på at eksemplene stammer fra prosjektperioden og derfor ikke tar høyde for aktivitetspliketen og håndhevingsordningen som trådte i kraft 1.8.2017.

[Se sluttrapport for beredskapsteam mot mobbing](#)

Eksempel fra Råde kommune

Den dialogbaserte møteformen består av fem ulike møter

1. Orienteringsmøte med foreldre

Uavhengig av om det er foreldre eller rektor som melder saken, inviteres foreldrene til et orienteringsmøte med medlemmer av teamet. Dette skal skje dagen etter at saken er meldt. Foreldrene vurderer om eleven skal være med på møtet. På møtet får foreldrene tilbud om at mobbesaken behandles av beredskapsteamet og konkret informasjon om hva dette vil innebære. Skolen orienterer om beredskapsteamets arbeidsform, og foreldrene redegjør for sin versjon av saken. Dette referatføres.

Dersom foreldrene ønsker at teamet skal behandle saken, går prosessen videre ved at det sendes ut skriftlig invitasjon til et hovedmøte, med informasjon om hvem som skal delta på dette møtet, og om at foreldrene kan ha med seg en ekstra person (støtteperson) dersom de ønsker det.

2. Formøte med barnehagen eller skolen

Formøtet er et tverrfaglig møte med hele teamet der skolen redegjør for sin versjon av saken, hva som er gjort tidligere, og skolen får gjengitt foresattes versjon av saken. Det er viktig å ha to separate møter, orienteringsmøte med foreldre og formøte med skolen, for å få belyst saken både fra foresatte og skolen, slik at disse får forklare seg uten å samtidig måtte forsvare seg. Ved siden av å høre skolens versjon av saken, er hensikten med formøtet å drøfte med skolen hva som kan gjøres videre. Hva er det realistisk å få gjennomført? Forslagene referatføres. Møtet varer i ca 20 minutter.

3. Hovedmøte

Alle parter (foresatte, skolen og beredskapsteamet) samt eventuell støtteperson foresatte ønsker å ha med seg, møter i et dialogbasert hovedmøte. Formålet med møtet er å få en felles forståelse av hva som er utfordringene, og å drøfte mulige tiltak for å få slutt på mobbingen. Hva kan de ulike partene bidra med, og hva er realistisk å få gjennomført?

Møtet skal være dialogbasert. Alle snakker for seg. Møteleder må ha kompetanse om møteformen. Møtedeltakerne tildeles plasser slik at primært skole og foresatte ikke sitter ved

siden av hverandre, fordi dette gir rom for refleksjon mellom innleggene og medfører i mindre grad at skole og foresatte går i skyttergravene.

Erfaringene viser at møteformen bidrar til at foresatte opplever seg sett og hørt, og at den gjør det mulig å opprette eller gjenopprette en dialog mellom foresatte og skolen ved hjelp av beredskapsteamet.

Etter hovedmøtet drøfter beredskapsteamet mulige tiltak.

4. Tiltak eller intervensjon

Mulige tiltak som beredskapsteamet kan vedta er:

- Økt voksentetthet i klassen i hele eller deler av undervisningstiden
- Elever som mobber, tas ut av undervisningen til en samtale. Mobbernes foresatte blir kontaktet om konkrete mobbinger. Skolen bruker ordensreglementets bestemmelser om mulig gjensitting ved gjentakende mobbing, og mobbernes foresatte holdes oppdatert
- Den som mobbes har samtaler med lærer eller sosiallærer om hva som har skjedd av mobbing.
- Skolen innkaller til foreldremøte om klassemiljøet. Avhengig av når på året saken er i beredskapsteamet, finnes det et hensiktsmessig tidspunkt for møtet.
- Foresatte skal ha avtalte møter der tiltakene vurderes ut fra om det har blitt mindre mobbing. Behovet for nye tiltak og eventuell ny involvering av beredskapsteamet vurderes i disse møtene.

5. Oppsummeringsmøte med alle parter

Møtet er for eleven som er mobbet med foresatte, skolen og beredskapsteamet. I dette møtet får eleven informasjon om de tiltakene eleven vil mekre. Møtet avsluttes med at foresatte, skolen og beredskapsteamet kort vurderer prosessen. Hvis ikke annet avtales, er beredskapsteamet ute av prosessen. Det har gått maks fem dager siden saken ble meldt til teamet. Foresatte kan når som helst kontakte beredskapsteamet igjen. Selv om mobbingen av den konkrete eleven opphører, er det viktig at skolen ikke slipper saken, og arbeider videre med klasse- og skolemiljøet. En oppfølgingsplan som setter noen milepæler, er viktig. Ikke vare hva

som skal skje de neste ukene, men også hva som skal skje før høstferien, før jul, før sommerferien og så videre.

De viktige elementene i en dialogbasert møteform som benyttes i hovedmøtet, er

- løsningsorientert - fortid og konfliktstoff er allerede dokumentert, fokus rettes framover
- tydelig møteledelse
- møteleder snakker med personene en etter en. Ta runden rundt bordet. Ordet går ikke på kryss og tvers. Det vil si at møteleder på et vis intervjuer møtedeltakerne. Det er viktig at møteleder gir den enkelte tid til å tenke høyt og reflektere over bordet.
- deltakerne snakker på egne vegne, hvilke opplevelser og oppfatninger man selv har av saken
- møteleder hjelper deltakerne med å snakke på egne vegne og dele opplevelser og tanker framfor å snakke om andre - hva har «jeg» behov for?
- plassering av møtedeltakerne - ikke plasser møtedeltakere som er i konflikt (foresatte og skole) ved siden av hverandre. Dersom de plasseres ved siden av hverandre, blir nestemanns innlegg ofte et svar/angrep på forrige persons innlegg i stedet for et svar på møteleders spørsmål. Ved at man ikke plasseres ved siden av hverandre, gis det tid til å trekke pusten, og komme ut av forsvars-/angrepsposisjonen før man får ordet. Man får tid til å la det synke inn og til å reflektere.

